

Journal of Archaeology & Art

Arkeoloji ve Sanat

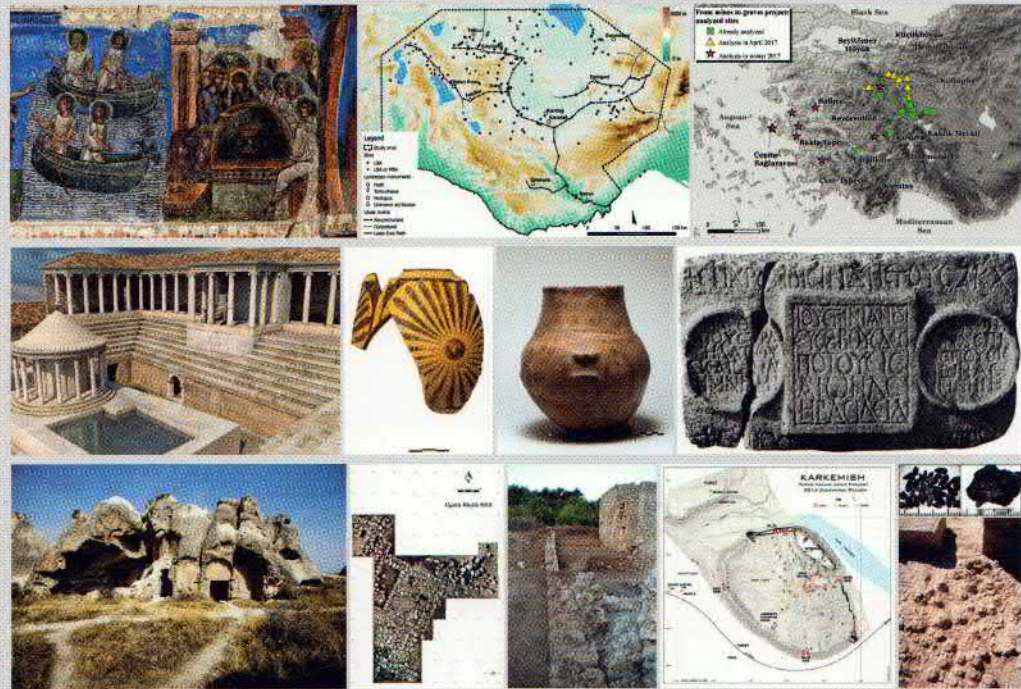
154: Ocak-Nisan 2017

Özel Sayı

"Türkiye'deki Arkeolojik Kazı, Araştırma ve Çalışmalara İtalyan Heyetlerinin Katkısı"
8. Sempozyumu Bildirileri

Numero Speciale

Atti dell'ottava Edizione del Convegno "Contributo Italiano a scavi, ricerche e studi nelle missioni archeologiche in Turchia"

EKONOMİ, ÜRETİM VE TOPLUM
ECONOMIA, PRODUZIONE E SOCIETÀ

ISSN 1300-4514

Arkeoloji Sanat Yay. Tur. San. Tic. Ltd. Şti. adına
Sahibi ve yayın yönetmeni M. Nezir Başgelen
Sorumlu yazıişleri müdürü Orhun Gökçay
İdari yönetim Sema Başgelen
Editör M. Nezir Başgelen
Editör yardımcısı Özgür Yılmaz
Uygulama Serdar Kiran

Arkeoloji ve Sanat Dergisi, TÜBİTAK ULAKBİM tarafından taranan hakemli bir dergidir. Yayımlanan yazılardaki her türlü görüş ve düşüncelerin, bilimsel değerlendirmeler ve eleştirilerin yasal sorumluluğu yazarlarına aittir. Arkeoloji ve Sanat Dergisi/Yayımları bunlardan herhangi bir sorumluluk kabul etmez. Yazı ve her türlü görsel malzemenin her türlü yayın hakkı saklıdır. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ve benzeri araçlarla ya da diğer kaydedici cihazlarla kopyalanamaz, aktarılamaz ve çoğaltılamaz.

Yönetim yeri ve yazışma adresi

Hayriye Cad. Cezayir Sok. Mateo Mratoviç Apt.
No: 5/2 Beyoğlu-İstanbul
Tel.: (0 212) 293 03 78 (pbx)
Faks: (0 212) 245 68 77

İstanbul satış mağazası

ArkeoPera Kitabevi
Yeniçarşı Cad. No: 66/A 34433
Galatasaray-Beyoğlu-İstanbul
Tel.: (0 212) 249 92 26

İzmir satış mağazası

ArkeoEge Kitabevi
Kıbrıs Şehitleri Cad. 1479 Sok. No: 10/A
Alsancak-Konak-İzmir
Tel.: (0 232) 422 36 38

Makale yazım ve yayımlama ilkeleri web sayfamızda yer almaktadır.

www.arkeolojisanat.com
info@arkeolojisanat.com
dergi@arkeolojisanat.com

Yayın türü Uluslararası süreli yayın

ISSN 1300-4514

Baskı Acar Basım ve Cilt Sanayi Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi Birlik Caddesi No: 26
Acar Binası Haramidere/Beylikdüzü/İstanbul
Sertifika No: 11957

"Ancak, memleketimizin hemen her tarafında emsalsiz defineler hâlinde yatmakta olan kadim medeniyet eserlerinin ilerde tarafımızdan meydana çıkarılarak ilmi bir surette muhafaza ve tasnifleri ve geçen devirlerin sürekli ihmali yüzünden pek harap bir hâle gelmiş olan abidelerin muhafazaları için müze müdürlüklerine ve hafriyat işlerinde kullanılmak üzere arkeoloji mütehassıslarına kat'i lüzum vardır."

Gazi Mustafa Kemal

Özel sayı yayın komitesi / Numero speciale, comitato editoriale

Editör / A cura di Alessandra Ricci

Redaksiyon / Redazione Giovanna Grollo - Tanju Şahan

Türkçe redaksiyon / Redazione per il turco Burhan Ulaş

Tasarım ve uygulama / Grafica e produzione Serdar Kiran - Özgür Yılmaz

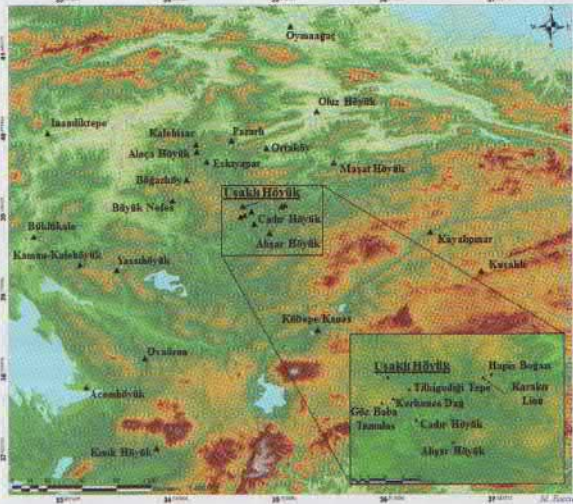
Türkiye'deki Arkeolojik Kazı, Araştırma ve Çalışmalara İtalyan Heyetlerinin Katkısı 8. Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı, İtalyan Kültür Merkezi'nin katkılarıyla hazırlanmıştır.

UŞAKLI HÖYÜK KAZILARI: YENİ SONUÇLAR

Anacleto D'Agostino, Pisa Üniversitesi ve Valentina Orsi, Floransa Üniversitesi

Abstract

Uşaklı Höyük is a multi-period site located along the southern bank of the Eğri Öz Dere, on the Central Anatolian Plateau. The results of a five-year survey (2008-2012) gave substantial evidence of a lengthy occupation of the site, from the Early Bronze Age to the Ottoman period. Within this range a significant occupation dates to the 2nd and 1st millennium BC. Excavations carried out between 2013 and 2015 exposed significant evidence dating to the Late Bronze and Iron Ages both on the high mound and the large, extended terrace. The impressive architecture in granitic boulders exposed in Areas A and D, together with the fragments of cuneiform tablets found on the slopes of the mound, suggest the importance of the settlement at the time of the Hittite rule.

Res. 1: Platonun haritası ve Uşaklı Höyük'ün konumu.

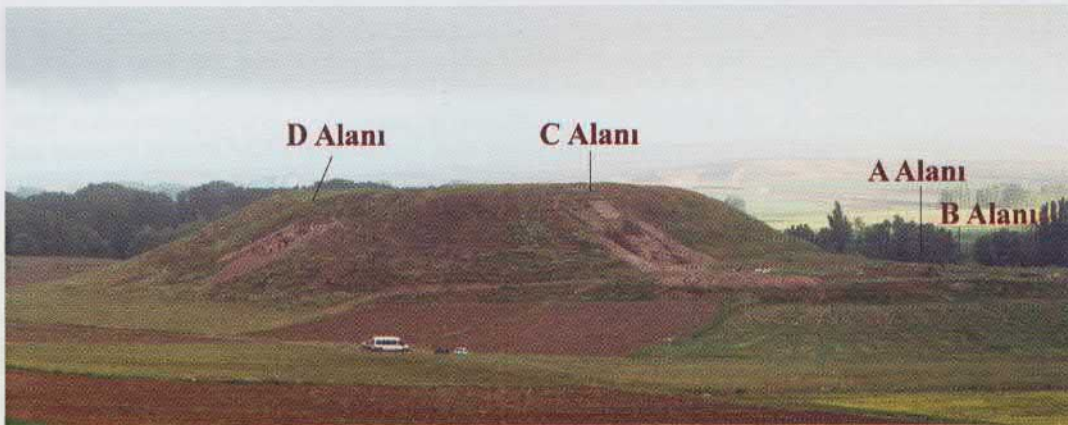
geçmekte olup; Kanaksu'nun kollarından biri olan Eğriöz deresinin beslediği verimli bir ovada ve granitik masiflerin oluşturduğu heybetli Kerkenes Dağı'nın egemen olduğu bir arazide yer almaktadır. Yumurta şeklindeki 10 hektarlık düz bir teras ile 2 hektarlık bir tümsekten oluşan alan, gerek ova içerisinden gerekse Yozgat'ı Sivas'a bağlayan yoldan açıkça seçilebilmektedir. Konumu, üzerine yayıldığı alan ve yüzeyinde iri granit bloklara rastlanılmış oluşu sayesinde, Firtına Tanrısı'na yönelik ibadetlerin merkezi olan ve başkent Hattuşaş'tan iki günlük yürüme mesafesinde bulunan Zippalanda adlı bir diğer önemli Hitit kenti ile ilişkilendirilmiştir.

Kazılar

2013 -2016 yılları arasında aşağı şehir ve akropolde gerçekleştirilen kazılar, anıtsal ve kamusal nitelikteki farklı yapıların bölümleri ile, tümsek üzerindeki teraslama sistemlerini gün ışığına çıkarmıştır.

Aşağı şehirde (A Alanı) gerçekleştirilen kazılar, kentin Geç Tunç Çağı dahilindeki Hitit Dönemi'nin en büyük tapınağı olduğu tahmin edilen ve iri taş bloklar kullanılarak inşa edilen heybetli bir yapının varlığını gözler önüne sermiştir.

Akropolün güney yamacı üzerinde (D Alanı), ön yüzü iri bloklarla inşa edilmiş bir Hitit sarayının bir bölümü gün ışığına çıkarılmış olup; tümseğin güney kanadını takip ederek 60 metre boyunca uzanan saray, doğal zeminden daha yüksekteki bir temel üzerinde yükselmektedir.

Res. 2: Uşaklı Höyük 2015.

Floransa Üniversitesi'nden arkeolojik misyon ekibi, 2008 yılından bu yana Türkiye'deki Orta Anadolu platosunun kalbinde yer alan Uşaklı Höyük sit alanında çalışmalar yürütmektedir. Akademisyenler tarafından 1900'ü yılların başından itibaren tanınmaya başlanan Uşaklı Höyük, coğrafi konumu, topografyası ve ele geçirilen ilk buluntuların kaliteleri itibarıyla, sit alanının daha geniş bir arkeolojik araştırmaya layık olduğunu vaat etmesi ile dikkatleri üzerinde toplamıştır.

Araştırma projesinin amacı, Anadolu'nun önemli merkezlerinden biri olan bu kentin, ilk kentleşme döneminden Tunç ve Demir Çağları kapsamında gözlenen heybetli kamu binaları inşası döneminde geçirdiği değişime kadarki tarihinin izini sürmek ve somut bir şekilde gözler önüne sermektir.

Kusachakly, Uşaklı, Kuşaklı gibi farklı isimlerle de anılan sit alanı, Sorgun Tapu ve Kadastro Müdürlüğü kayıtlarında Uşaklı Höyük şeklinde

Res. 3: A Alanı ve Yapı II.

Zirveden akropolün temeline kadar uzanan geniş bir kazı alanı (C Alanı), kentin Demir Çağı'ndaki sofistike teraslama sistemini gözler önüne sermiştir. Söz konusu savunma hattı, Demir Çağı'na tarihlendirilen iri taşlardan oluşan eğimli bir yüzey üzerinde yükselen eğimli ve yüksek bir siperden (*glacis*) oluşmaktadır.

A Alanı: Anıtsal nitelikteki Hitit tapınağı

Bu bölümde 2013-2016 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarda, gerek boyutları, gerekse duvarlarının işlenmiş ve harç kullanılmadan geçmeli olarak yerleştirilmiş megalitlerden oluşması itibarıyla anıtsal nitelikte olduğu şüphe götürmeyen bir yapının 600 m²'lik alanı gün ışığına çıkarılmıştır. Son arkeolojik kampanyanın sonuçları, yapının jeofizik taramalarda okunabilen sınırları aşan bir alana yayıldığını ve bu nedenle boyutlarının daha önce ileri sürülenin ötesinde olduğunu gözler önüne sermiştir. Yalnızca zemini ve temelleri korunmuş durumdaki yapının toplam alanının planimetrisi ise, barındırdığı mekân ve avlularla birlikte açık ve anlaşılır niteliktedir.

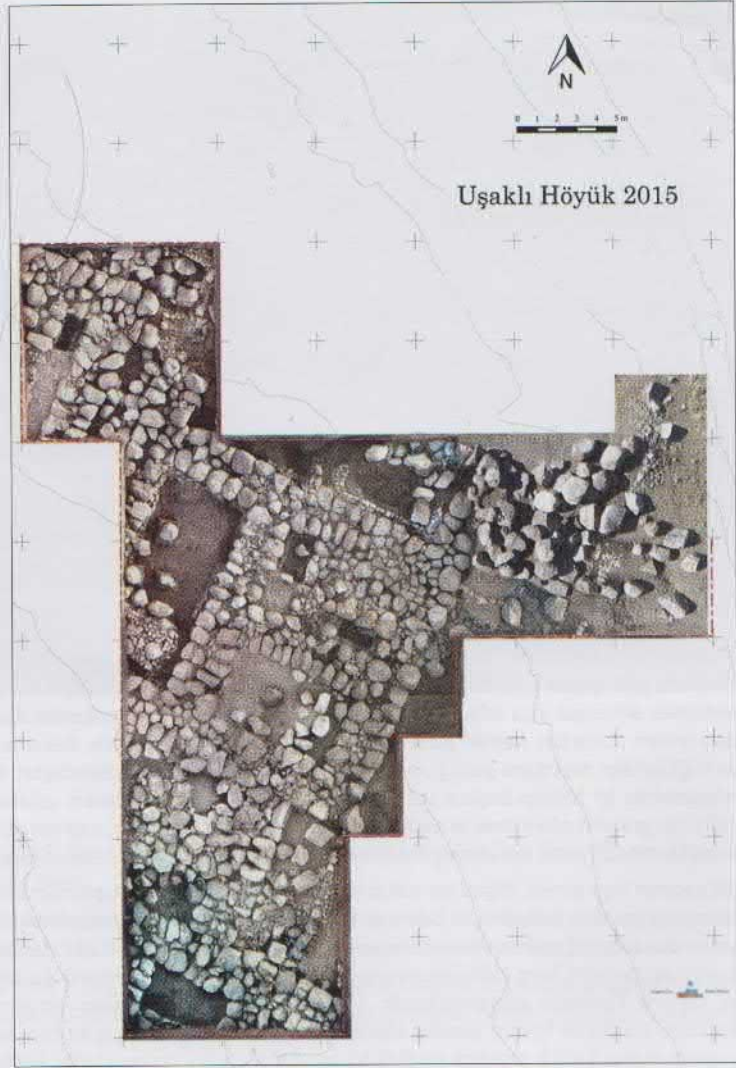
Herhangi bir yıkım izine rastlanmayan Yapı II'nin hiçbir eşya ve malzeme de barındırmaması, terk edilmiş ve bilinçli bir şekilde boşaltılmış olduğuna işaret eder nitelikte olup, uzun süre boyunca kendi haline bırakılmış olması mümkündür. Yapıya ait bazı mekânların düzensiz aralıklarla yeniden kullanıldığına dair az sayıda göstergeden hareketle, daha geç bir dönemde gerçekleşen taş blok çıkarma işlemlerine bağlı olarak harabelerin yeniden bir insan geçişine sahne oldukları ileri sürülebilir. Nitekim Geç Roma ve Bizans Dönemi'nde yeniden inşa edilen akropolün etrafı taş bloklardan oluşan bir duvarla çevrilmiş, aşağı şehirde ise büyük ölçüde kalıntı oldukları şüphe götürmeyen taşlardan yararlanılarak inşa edilen evler belirmiştir. Boyutları, doğası ve işçilik kalitesi itibarıyla, yapı yalnızca Hitit dönemine ait görkemli tapınaklarla kıyaslanabilir niteliktedir.

Tapınak işlevli bu ihtişamlı yapının keşfi, Uşaklı'nın Fırtına Tanrısı'na yönelik ibadetlerin merkezi olan Zippalanda adlı Hitit kenti ile; tipik ve heybetli profili ile Uşaklı'yı da içine alan araziye hâkim konumdaki Kerkenes Dağı'nın ise, kentin yakınında yer alan ve aynı tanrıya ev sahipliği yapan Daha Dağı ile ilişkilendirilebileceği savını güçlendirmiştir.

Yine teras üzerinde (B Alanı), ileri evreleri Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen büyük boyutlarda bir yapı daha tespit edilmiştir.

D Alanı: Hitit Dönemi sarayı

Akropolün güney yamacında yürütülen jeomanyetik araştırmalarda, kalıntıları 65 metrelik bir mesafe boyunca yayılan doğu-batı uza-

Res. 4-5: Yapı II'nin 2015 yılında gün ışığına çıkarılan bölümleri ve duvarları.

Res. 6: D Alanı ve Yapı III'ün güneyden görünümü.

nımlı heybetli bir yapının (Yapı III) varlığı tespit edilmiştir. 2015 yazında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında bir kısmı gün ışığına çıkartılmış durumda olan yapı, kireçtaşından doğal bir çıkıntıyı tek bir seviyeye getirip düzleştirmek amacıyla inşa edilen yapay bir terasın üzerinde yer almaktadır. Kuru duvar tekniğiyle harç kullanılmadan örülen duvarları, her iki yüzünde de yassı taşlardan oluşurken; duvarlarca etrafı sarılan çekirdek alanın taş ve tuğlalardan meydana geldiği, zemininin ise toprak olduğu gözlenmiştir. Kamusal ve törensel özellikteki Hitit mimarisinin iyi bilinen başlıca teknikleriyle örtüşür şekilde, köşeleri ustalıklı yontulmuş ve iyi işlenmiş halde kullanan granitik nitelikteki iri taşlar bloklardan oluşan bir duvar, yapının güney yamacı boyunca zeminini teşkil etmektedir. Üç sırası korunmuş haldeki bu cephe, sit alanını çevreleyen ovadan da açıkça seçilebilmektedir.

İlki yapının inşa evresi, diğeri ise yukarıya doğru yeni zeminler oluşturulmasıyla kendini gösteren ve yapının kullanımı ile yeniden kullanımına dair bazı izler taşıyan sonraki bir evre olmak üzere iki evre tespit edilmiştir. Odayı saran duvarlar, eğimli zemin nedeniyle kısmen yıpranmış durumdadır. Kullanılan duvarcılık tekniği, orta ve ufak boyuttaki taşların harç kullanılmaksızın bir araya getirilerek oluşturduğu bir dış yüz ile araları dolduran moloz ve taşlarla kendisini göstermektedir. Üzerlerindeki bir kat sıvanın oldukça kötü muhafaza edildiği duvarlar, koridoru dolduran kırmızı yanmış toprak çökeltisi ve duvarların iç kısmını inşa etmekte kullanılan malzemeler, yapının maruz kaldığı oldukça şiddetli bir yangının izlerini taşımaktadır. Kullanılan mimari teknikler, boyutları ve konumu, yapının Hitit Dönemi'ne ait bir saray olduğunu ileri sürmeye imkân sağlar niteliktedir.

Res. 7: D Alanı ve Yapı III.

Res. 8: D Alanı'nın 2016 kazı kampanyası bitiminde.

Kaynakça

S. Mazzoni, F. Pecchioli Daddi (eds) 2015. *The Uşaklı Höyük Survey Project (2008-2012). A final Report*, (Studia Asiana 10). Firenze: Firenze University Press.

A. D'Agostino, V. Orsi 2015. "The archaeological survey: methods and materials", S. Mazzoni, F. Pecchioli (eds) *The Uşaklı Höyük Survey Project (2008-2012). A final report*. Firenze: Firenze University Press, 35-343.

S. Mazzoni, G. Torri, A. D'Agostino, V. Orsi 2016. Uşaklı Höyük'te yürütülen arkeolojik ve filolojik araştırmalar, in: Bozok Üniversitesi I. Uluslararası Bozok, 05-07 Mayıs 2016, K. Özköse (ed.), Yozgat, Bozok Üniversite Yayınları, Bildiri Kitabı.

Res. 9: D Alanı ve Yapı III.